

EEN AANDEELHOUDER UITSTOTEN ONDER HET NIEUWE BV-RECHT

Medeaandeelhouder dwingen tot verkoop

Soms gedraagt een aandeelhouder zich zo onmogelijk dat uw bv door zijn gedrag in gevaar komt. De andere aandeelhouders kunnen de ontspoorde aandeelhouder in zo'n geval dwingen zijn aandelen te verkopen. De wettelijke regeling hiervoor was tot een jaar geleden nog erg inefficiënt. Maar sinds de invoering van het nieuwe bv-recht kunt u de procedure veel sneller voeren.

De procedure om een aandeelhouder uit te stoten kon in de praktijk makkelijk tien jaar duren. In de praktijk werd de regeling dan ook nauwelijks gebruikt. Sinds de invoering van het nieuwe bv-recht kunt u de procedure echter veel sneller voeren. Aandeelhouders kunnen nu bovendien zelf (in de statuten of in een overeenkomst) een methode afspreken om onderlinge conflicten op te lossen.

Meningsverschil

Tussen u en uw medeaandeelhouder bestaan ongetwijfeld wel eens meningsverschillen en spanningen. Dat is niet erg, u houdt elkaar daarmee scherp. Maar het kan ook uit de hand lopen. Uw medeaandeelhouder kan zich, al dan niet naar aanleiding van een conflict, gaan misdragen. Zijn misdragingen kunnen er bijvoorbeeld uit bestaan dat de aandeelhouder elk overleg uit de weg gaat, of consequent tegen alle voorstellen stemt. Uw bv dreigt dan stuurloos te worden. Werknemers en klanten zullen bovendien al snel lucht krijgen van het conflict. Ook dat is schadelijk voor uw bv. In zo'n geval

moet u op korte termijn van deze aandeelhouder af kunnen. Als er eenmaal een conflict is, zal de aandeelhouder vaak niet bereid zijn om zijn aandelen tegen redelijke voorwaarden aan u te verkopen. U kunt in dat geval een procedure starten tegen de ontspoorde aandeelhouder om hem daartoe alsnog te dwingen.

“Wangedrag moet u wel goed kunnen onderbouwen”

Voorwaarde voor zo'n actie is wel dat u ten minste één derde van de aandelen bezit. Aandeelhouders voor wie dit niet geldt, zullen de procedure samen met andere aandeelhouders moeten starten.

Aantonen

In de procedure moet u in de eerste plaats aantonen dat de aandeelhouder waar u vanaf wilt, zich misdraagt. Die

stellingen moet u goed onderbouwen. Een impasse in de besluitvorming, zoals die overal wel eens voorkomt, is niet genoeg. Het relevante criterium is of de belangen van uw bv geschaad worden (of al zijn) door het gedrag van de aandeelhouder. Als u de rechter daarvan weet te overtuigen, zal hij de aandeelhouder dwingen om zijn aandelen aan u te verkopen.

Waarde

Het komt vervolgens aan op de prijsbepaling. Als de waarde van de aandelen gemakkelijk is vast te stellen, mag de rechter zelf de prijs bepalen. Soms zijn partijen het eens over de waarde van de aandelen (alleen niet over de gedwongen verkoop daarvan). De rechter zal zich dan aansluiten bij die waarde. Als de waarde van de aandelen niet onmiddellijk duidelijk is, benoemt de rechter een deskundige om de waarde vast te stellen. Aan de hand van de waardering door de deskundige, zal de rechter vervolgens de prijs van de aandelen vaststellen.

Schade

De rechter mag daarbij rekening houden met schade die is aangericht door de afvallige aandeelhouder. De aandeelhouder wordt niet voor niets uitgestoten, vaak heeft hij al de nodige schade aangericht. Die schade kunt u in dezelfde procedure op hem verhalen en verrekenen met de prijs van zijn aandelen. Onmiddellijk nadat de rechter de prijs heeft vastgesteld,

kunt u uw medeaandeelhouder dwingen de aandelen tegen die prijs aan u te verkopen (het vonnis is 'uitvoerbaar bij voorraad'). Tot voor kort (oktober 2012) was dat nog anders. De zich misdragende aandeelhouder kon het proces eindeloos frustreren door in hoger beroep en in cassatie te gaan. Al die tijd bleef hij aandeelhouder. Pas als alle procedures doorlopen waren, kwam de rechter toe aan de waardering en de daadwerkelijke overdracht. Dat was geen werkbare procedure.

Compensatie

Het huidige systeem is doelmatig, maar kent wel een risico. De aandeelhouder die gedwongen wordt zijn aandelen te verkopen, kan namelijk nog altijd in hoger beroep gaan. Als hij in hoger beroep alsnog gelijk krijgt, moet de hele transactie weer worden teruggedraaid. Dat leidt tot chaotische taferelen en is alleen daarom al niet in het belang van uw bv. Het ligt voor de hand om in geval van een verloren hoger beroep een oplossing te zoeken door financiële compensatie van de aandeelhouder, in plaats van het aan hem terugverkopen van zijn aandelen.

Vrijheid

Dankzij de nieuwe wetgeving is een efficiënte uitstootprocedure nu mogelijk. Bovendien hebben aandeelhouders veel vrijheid om in de statuten alvast regelingen te treffen voor als het ooit tot zo'n procedure komt. Aandeelhouders kunnen een eigen geschillenregeling opzetten. U kunt bijvoorbeeld afspreken hoe de aandelen gewaardeerd zullen worden in een conflictsituatie. Als u niet wilt dat uw geschil in de openbaarheid komt, kunt u overeenkomen dat geschillen worden opgelost door middel van (vertrouwelijke) arbitrage. De geschillenregeling hoeft niet beperkt te blijven tot uitstootacties.

Hobbels

Het spiegelbeeld van de uitstoting komt ook voor: de aandeelhouder die, door een onmogelijke houding van zijn medeaandeelhouders, zelf wil opstappen en een

faire prijs voor zijn aandelen verlangt. U hebt als ondernemer grote vrijheid bij de inrichting van de geschillenregeling. Er mogen 'hobbels' worden ingebouwd die het voor een aandeelhouder onaantrekkelijk maken zijn aandelen te verkopen, bijvoorbeeld door op voorhand een korting af te spreken. De grens ligt bij afspraken die de overdracht van aandelen onmogelijk of uiterst bezwaarlijk maken.

Blokkeringsregeling

De vroegere blokkeringsregeling (de plicht om aandelen eerst te koop aan te bieden aan medeaandeelhouders en daarna pas aan derden) is niet meer wettelijk verplicht. Aandeelhouders kunnen daar in de statuten desgewenst van afwijken. U mag uw aandelen dan onmiddellijk aan een willekeurige derde verkopen. De eigen invulling van de geschillenregeling is ook nuttig voor situaties waarin de aandeelhouders niet langer met elkaar door één deur kunnen, zonder dat sprake is van misdragingen door een aandeelhouder. Soms is simpelweg sprake van onverenigbare karakters, zonder dat iemand daarvan een verwijt

kan worden gemaakt. De aandeelhouders moeten dan op een praktische en redelijke manier uit elkaar kunnen.

Procedure

Een vlotte (maar wel wat riskante) procedure om tot afwikkeling te komen is bijvoorbeeld de 'mexican shoot out'. De ruziënde aandeelhouders brengen daarbij allebei in een gesloten envelop een bod uit op de aandelen van de ander. De hoogste bieder wint en mag de aandelen van de ander kopen. De gedachte achter deze procedure is dat op die manier vanzelf een redelijke prijs tot stand komt. De aandeelhouder zal namelijk niet te hoog bieden (want dat kost geld), maar ook niet te laag, omdat hij dan immers de kans loopt dat de ander er met zijn aandelen vandoor gaat. Deze en andere varianten om tot een spoedige afwikkeling te komen kunnen, liefst met de nodige nuance, worden uitgewerkt in de geschillenregeling van uw bv.

Bert van Mieghem, advocaat bij Wybenga Advocaten, e-mail: vanmieghem@wybenga-advocaten.nl

Nog snellere procedure mogelijk door prijsbepalingsregels

Hoewel de nieuwe regeling een stuk praktischer is dan voorheen, blijft een procedure nodig om van een aandeelhouder af te komen. Een procedure kost per definitie tijd en geld. Bovendien kan de waardering van de aandelen door een externe deskundige tot nare verrassingen leiden. U houdt de waardering van de aandelen liever zo veel mogelijk in eigen hand.

Afspraken

Dat is mogelijk door prijsbepalingsregels af te spreken. Deze afspraken kunt u vastleggen in de statuten of, als de details de buitenwereld niet aangaan, in een aandeelhoudersovereenkomst. U kunt bijvoorbeeld alvast vastleggen welke (betaalbare) deskundige de aandelen zal waarderen als het tot een procedure komt. Daarmee voorkomt u dat de rech-

ter op uw kosten één of zelfs meerdere experts benoemt.

Strafkorting

Ook kunt u afspreken dat een straffkorting geldt als aandelen al snel (bijvoorbeeld binnen drie jaar na oprichting) verkocht worden. U kunt zelfs de waarderingmethode afspreken. Een variant die hierbij nog wel eens ingezet wordt is waardering op basis van de 'Stuttgarter Verfahren'. Deze waarderingmethode werd in Duitsland gebruikt om, in het kader van erfrecht, de waarde van aandelen relatief laag vast te stellen. De waarde valt met deze methode zo laag uit dat de berekeningswijze in het Duitse belastingrecht verboden is. In het Nederlandse ondernemingsrecht is de methode toegestaan, tenzij de uitkomst echt onredelijk is.